

terici, *es-Semeratü'l-merziyye fi ba'zi'r-risâlati'l-Fârâbiyye: Alfârâbi's Philosophische Abhandlungen* içinde), Leiden 1890, s. 51; a.m.f., *İhşâ'ü'l-'ulûm* (nşr. A. Gonzalez), Madrid 1953, s. 83-87; İbn Sînâ, *Fi aksâmi'l-'ulûmi'l-'akliyye* (nşr. Emîn Hindiyîye, *Tis'ü resâ'il* içinde), Kahire 1908, s. 108-110; Siddîk Hasan Han, *Ebcedü'l-'ulûm* (nşr. Abdülcebbâr Zekkâr), Dimaşk 1978, I, 65; Mahmut Kaya, *İslâm Kaynakları Işığında Aristoteles ve Felsefesi*, İstanbul 1983, s. 128-131.

MAHMUT KAYA

TABİİYYÛN

(bk. TABİATÇILAR).

TÂBİR

(bk. RÜYA).

TÂBİRNÂME

(تعبير نامه)

Rüya tabiriyle ilgili eserlerin genel adı.

Sözlükte “bir kenarından diğer kenarına geçmek; rüyayı yorumlamak” anlamlarındaki **abr** kökünden türeyen **ta'bir** İsmâil Hakkı Bursevî tarafından “uykuda görülen hayalî şekillerden (sûret), dışta meydana gelen enfüsî ve âfâkî durumlardan örneklerle sahip şekillere geçmek” diye tanımlanmıştır (*Rûhu'l-beyân*, IV, 266). Rüyalarda görülen şeylerin neleri sembolize ettiğini açıklayan ilme tâbir (ilm-i ta'bir, ilm-i ta'bir-i rü'yâ), rüyaları yorumlayanlara **muabbir** denir. Bu konuda yazılan eserler de **ta'bir-nâme**, **ta'birât-ı vukûât**, **ta'birât-ı rü'yâ**, **rü'yâ-nâme**, **vâkıa-nâme**, **segir-nâme**, **güzârîş-nâme** gibi adlarla anılır. İbn Haldûn'un *Muqaddime*, Taşköprizâde'nin *Mevzûâtü'l-'ulûm* ve Kâtib Çelebi'nin *Keşfü'z-zunûn* adlı eserlerinde tâbir ilmi ve literatürü geniş yer tutar. Bu ilim, önceden tedbir alma veya müjdeleme bakımından dünya ve âhiret için muteber olan dinî ilimlerden sayılmıştır. Tarihi Asurlular'a (m.ö. 5000) uzanan tâbirnâmeler eski Mısır, Hindistan ve Yunan medeniyetlerinde de mevcuttur. Kâtib Çelebi *Keşfü'z-zunûn*'da Aristo, Eflâtun, Öklid, Batlamyus ve Câlî'nûs (Galen) gibi şahsiyetlere ait rüyalardan ve tabirlerinden söz eden eserleri kaydeder. Antik rüya tabirciliğinin önemli eseri olan Artemidor'un *Oneirokritikon*'u Arapça'ya çevrilince İslâm rüya tabirciliği bundan etkilenmişti. Talmud'un son kısmındaki rüyalarla ilgili paragraflar yahudi kültüründe rüya ve tabirin önemli olduğu-

nu göstermektedir (“Berakoth”, s. 338-341). İncil'de de rüyanın önemine işaret edilmiş ve birçok hıristiyan rüya tabircisi yetiştirmiştir.

İslâm dininde rüya tabirine önem verdiği Kur'an'da ve hadislerde yer alan bilgilerden anlaşılmaktadır. Kur'an-ı Kerim'de Hz. Yûsuf'a rüya yorumunun öğretildiği (Yûsuf 12/6, 21), Hz. İbrâhim ile Ya'küb ve Yûsuf'un gördükleri rüyaları tabir edip ona göre hareket ettikleri (Yûsuf 12/4-6; es-Sâffât 37/102) belirtilir. Hz. Yûsuf'un rüyasını babası Ya'küb'un yorumlaması, Hz. Yûsuf'un zindandayken iki gencin ve daha sonra Mısır kralının rüyalarını tabir ettiği de Kur'an'da haber verilmektedir (Yûsuf 12/6, 36-37, 41-49, 100). Resûl-i Ekrem'e ilk vahyin sâlih rüya şeklinde gelmesi hadis kitaplarında da rüya ve tabirin yer almasına vesile olmuştur (bk. RÜYA). Rüya tabirinde Hz. Ebû Bekir ile kızı Esmâ, Saïd b. Müseyyeb ve İbn Sîrîn'in adları öne çıkmıştır (Kettânî, I, 199-200; II, 347, 444).

İlk tâbirnâmelerin büyük bir kısmı günümüze ulaşmamakla birlikte yine de İslâm dünyasında bu konudaki literatür oldukça zengindir. İbn Sîrîn'in *Kitâbü'l-Cevâmî'î* (Süleymaniye Ktp., Bağdatlı Veh-

bi Efendi, nr. 936; İzmirli İsmail Hakkı, nr. 1500; Millet Ktp., Ali Emîrî Efendi, nr. 1170), Ca'fer es-Sâdık'ın *Kitâb fi ta'biri'r-rü'yâ'sı* (İÜ Ktp., AY, nr. 4646), İbn Kuteybe'nin *Ta'biri'r-rü'yâ'sı* (Şam 2001), İbn Ebû'd-Dünyâ'nın *er-Rü'yâ'sı* (*Ta'biri'r-rü'yâ*), Nasr b. Ya'küb ed-Dîneverî'nin *et-Ta'biri'r-rü'l-Kâdirî fi'l-ahlâm*'ı (Beirut 1997) bunlardandır. XI ve XIV. yüzyıllar arasında çok sayıda tabircinin adından ve eserinden bahsedilmektedir. Hasan b. Hüseyin el-Hallâl, *Tabakâtü'l-mu'abbirin*'de 7500 tabircinin ismini vererek bunlardan 600 kişiyi eserleriyle birlikte tanıtmıştır (Yüksel, s. 93-94). Bu dönemde kaleme alınan tâbirnâmeler arasında Ziyâeddin İbnü'l-Esir'in Eyyübî sarayında iken yazdığı eserle Fettâhî'nin manzum *Kitâb fi ma'rifeti'l-hiye'ti'l-hiye'ti* (TSMK, III, Ahmed, nr. 3472), Ebû Tâhir İbrâhim b. Yahyâ b. Gannâm'ın *Düretü'l-aahlâm fi ta'biri'l-menâm*'ı (Beyazıt Devlet Ktp., Bayezid, nr. 3922), Zeynüddin İbnü'l-Verdî'nin manzum *Elfiyye'si* (Bulak 1285), Halîl b. Şâhin'in *el-İşârât fi 'ilmi'l-'ibârât*'ı (İÜ Ktp., AY, nr. 35; Süleymaniye Ktp., Beşir Ağa, nr. 128), Abdülganî en-Nablusî'nin 1684'te alfabetik olarak düzenlediği *Ta'firü'l-enâm fi ta'biri'l-menâm*'ını (Kahire 1275) saymak mümkündür. İslâm kültüründe Hz. Ya'küb

Muhammed b. Hasan b. Ali'nin *Ta'birnâme* adlı eserinin ilk iki sayfası (Süleymaniye Ktp., Mihrîşah Sultan, nr. 177)

ile Dânyâl'in muabbir oldukları kabul edilmektedir. Abbâsî Halifesi Mehdî-Billâh döneminde (775-785) her şeyi iyiyeyormaya ve tabircileri ödüllendirme yaygın hale gelmiştir (Schimmel, s. 68). Öte yandan muabbirlerin çeşitli ilimleri bilmesi, dinler, mezhepler ve topluluklarla ilgili âdet ve gelenekler hakkında bilgi sahibi olması gerektiği ileri sürülmüştür.

Türk kültüründe rüya ve tabir hem İslâmîyet'ten önce hem de sonraki dönemde büyük önem taşımıştır. Uygur Türeyiş, Oğuz Kağan ve Dede Korkut destanlarında rüya önemli bir unsur olarak yer almıştır (Tören, XX [1997], s. 416). *Kutadgu Bilig*'de rüya tabiriyle ilgili müstakil bir bölüm vardır (4366-4375. beyitler). Türk edebiyatındaki tâbirnâmelerin çoğu Arapça'dan tercümedir. İbn Sîrîn ve Ca'fer es-Sâdık'ın tâbirnâmeleri Türkçe'ye ilk çevrilenlerdir (Erdoğan, *Türkçe Rüya Tâbirnâmeleri ve İbn-i Sîrîn'den Tercüme Edilen Bir Tâbirnâme*, s. 3). Ayrıca Özbekçe, Başkirtçe ve diğer Orta Asya dillerinde tâbirnâmeler yazılmıştır (Schimmel, s. 29). Agâh Sırrı Levend tâbirnâmeleri edebî türler arasında didaktik eser olarak kabul eder. Başvuru kitabı olarak kullanıldıklarından sade bir dille yazılan bu eserler söz varlığı ve halk inançları bakımından zengin kaynaklardır. Manzum olanlarına rastlanmakla birlikte tâbirnâmelerin çoğu mensurdur. Bu eserler müstakil kitaplar halinde veya kıyafetnâme yahut tasavvufî bir eser içerisinde derkenar ya da bölüm şeklinde bulunabilir. Cönk, mecmua ve risâlelerin içinde de rüya tâbirlerine yer verilir. Nitekim *Tûtînâme* ve binbir gece masalları rüya unsurları içerir. Tâbirnâmelerin ekserisi tasavvufî mahiyettedir (*Dîa*, XXXV, 309-310). Meselâ Halvetîlik'te rüyaya büyük önem verilir. Bu türden tâbirnâmeler arasında rüya günlükleri (Schimmel, s. 29) ve gördükleri rüyaları mektupla şeyhlerine bildiren dervişlerin aldıkları cevaplardan meydana gelenleri vardır. Üsküplü Asiye Hatun'un 1640'ta yazdığı eser bu türdendir (Kafadar, s. 123-191). Rüyaların günlük hayatla ilgisiz Aşçı İbrâhim Dede'nin XIX. yüzyıla ait eserinden öğrenilmektedir (*Aşçı Dede'nin Hatıraları: Çok Yönlü Bir Sufinin Gözüyle Son Dönem Osmanlı Hayatı* [haz. Mustafa Koç – Eyüp Tanrıverdi], İstanbul 2006).

Tâbirnâmeler hangi medeniyet dairesinde yazılmış olursa olsun Nablusî'nin eserinin çevirileri ya da ondan esinlenmiş olanlar dışında, yapı bakımından genellikle aynı şemaya sahiptir (Schimmel, s. 25). Buna göre tâbirnâmeler iki bölümden oluşur.

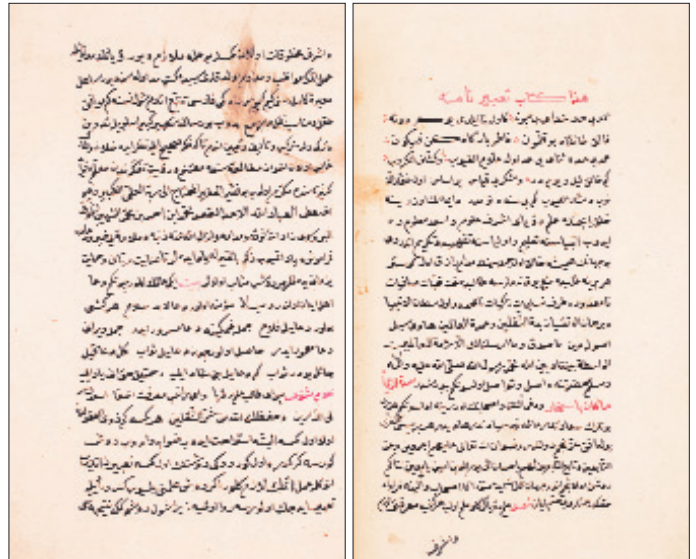
Birinci bölümde İslâm'da rüyanın yeri, rüya çeşitleri, tabirin yapılacağı vakitler ve şartları, kimlerin rüyalarının daha makbul olacağı gibi ön bilgiler yer alır; bunlar kıssalar ve menkıbelerle desteklenir. İkinci bölümde rüyalarda görülen şeylerin mâ-naları anlatılır. Tâbirnâmelerin sonunda genellikle "segirnâme" veya "ihtilâcnâme" gibi bir fal çeşidi sayılabilecek bölüm bulunur (Erdoğan [Öztürk], sy. 4 [1995], s. 71-72). Mecmualarda ve cönklerdeki tâbirnâmelerde ise doğrudan rüya tabirine geçilir. Türk edebiyatında tâbirnâmelere özel bir önem verildiği bunların kütüphanelerdeki nüshalarının çokluğundan anlaşılmaktadır. Millî Kütüphane'deki kırk civarında tâbirnâme yanında Süleymaniye Kütüphanesi'nde ikisi Farsça, yedisi Arapça, geri kalanları Türkçe'ye tercüme yoluyla girenler olmak üzere biri manzum yetmiş kadar tâbirnâme tesbit edilmiştir. Türkçe tâbirnâmeler üzerinde çalışan Arzu Erdoğan, Süleymaniye ve Nuruosmaniye kütüphanelerinde müstakil ya da başka bir eser içinde yirmi yedi kadar tâbirnâme nüshası tesbit etmiştir.

Hükümdarlar adına yazılmış Türkçe iki tâbirnâmeden biri XIV. yüzyıl şairlerinden Ahmed-i Dâî'nin Germiyanoluğu II. Yâkub Bey için kaleme aldığı *Tercüme-i Kitâbü't-Ta'bîrnâme*'dir (*Kitâbü't-Ta'bîr, Ta'bîrnâme-i Türkî*). Eser Ebû Bekir b. Abdullah el-Vâsîrî'nin Arapça kitabından Farsça'ya aktarılmış ve Farsça'dan oldukça sade bir dille Türkçe'ye çevrilmiştir. Burada ebced hesabının unutulmuş rüyaların bulunup yorumlanmasında nasıl kullanılacağı da açıklanmıştır. Tâbirnâmenin bilinen iki nüshası vardır (Süleymaniye Ktp., Hekimoğlu Ali Paşa, nr. 588; İstanbul Be-

lediyesi Atatürk Kitaplığı, Muallim Cevdet, n. 0.26). İkinci eser, Hubeys et-Tiflîsî'nin Sultan II. Kılıcarslan adına telif ettiği *Kâmilü't-ta'bîr*'in Türkçe tercümesidir. Mukaddimede verilen bilgiye göre rüyaların harf sırasıyla ele alındığı, altı eserden yararlanılarak yazılan kitap Sultan II. Murad tarafından beğenilmiş ve Farsça'dan Türkçe'ye tercüme ettirilmiştir. Eserin nüshaları Süleymaniye (Ayasofya, nr. 1732) ve Topkapı Sarayı Müzesi (Revan Köşkü, nr. 1769) kütüphanelerinde bulunmaktadır (ayrıca bk. HUBEYS et-TİFLİSÎ). Osmanlı sahasında Seyyid Süleyman (Ahmet Yaşar Zengin, *Seyyid Süleyman'ın Tâbirnâmesi Üzerine Bir Çalışma* [yüksek lisans tezi, 1997], Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü); Muhyiddin İbnü'l-Arabî (Bedreddin Habiboğlu, *Tâbirnâme-i Muhyiddin-i Arabî'nin Transkripsiyonu* [yüksek lisans tezi, 1990], AÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü); İbn Sîrîn, Abdülganî en-Nablusî ve Niyâzî-i Mısırî'nin eserleri en meşhur tâbirnâmelerdir. Arzu Erdoğan İbn Sîrîn'in eseri üzerine yüksek lisans tezi hazırlamış ve çalışmasında 1947-1987 yılları arasında yayımlanmış matbu tâbirnâmelere de yer vermiştir. Faruk Meral'in tâbirnâmeler (*Tâbirnâmeler Üzerine Bazı Araştırmalar*, 1996, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü) ve Sadi Yılmaz'ın *Kitâbü't-Ta'bîr*'ile ilgili yüksek lisans çalışmaları bulunmaktadır (bk. bibl., tâbirnâmelere dair daha ayrıntılı bilgi ve literatür için bk. Schimmel, bibl.).

BİBLİYOGRAFYA :

İsmâil Hakkı Bursevî, *Rûhu'l-beyân*, İstanbul 1330, IV, 266; Yahyâ Agâh b. Sâlih el-İstanbulî, *Mecmûatü'z-Zarâif Sandûkatü'l-Maârif: Târikat Kıyafetlerinde Sembolizm* (haz. M. Serhan Tayşi – Ülker Aytekin), İstanbul 2002, s. 263-281;

Muhammed b. Ahmed Bursevî'nin *Ta'bîrnâme* adlı eserinin ilk iki sayfası (Süleymaniye Ktp., Resid Efendi, nr. 1327)

M. Abdülhay el-Kettânî, *Hiz. Peygamber'in Yönetimi: et-Terâtibü'l-idâriyye* (trc. Ahmet Özel), İstanbul 2003, I, 199-200; II, 347, 444; "Berakoth", *The Babylonian Talmud: Zera'im* (ed. Rabbi Epstein), London 1978, s. 338-341; Arzu Erdoğan [Öztürk], *Türkçe Rüya Tâbir-nâmeleri ve İbn-i Sîrin'den Tercüme Edilen Bir Tâbir-nâme* (yüksek lisans tezi, 1993), MÜ Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, s. 2-33; a.m.f., "Türkçe Yazma Tâbir-nâmeleri", *Bir: Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi*, sy. 4, İstanbul 1995, s. 71-76; Mustafa Tatcı – Halil Çeltik, *Türk Edebiyatında Tasavvufî Rüya Tâbir-nâmeleri*, Ankara 1995, s. XXVI-XXX; Hasan Avni Yüksel, *Türk-İslâm Tasavvuf Geleneğinde Rüya*, İstanbul 1996, tür.yer.; Hatice Tören, "Ta'bir-nâme", *TM*, XX (1997), s. 415-452; Fikret Turan, "Eski Bir Türkçe Tâbir-nâmede Ebced Hesabı", *Bir: Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi*, sy. 9-10 (1998), s. 671-684; Sadi Yılmaz, *Kitâbü't-Ta'bir (Ta'bir-nâme-i Türkî)* (yüksek lisans tezi, 1998), MÜ Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, s. VII-VIII; A. Schimmel, *Halifenin Rüyaları: İslâm'da Rüya ve Rüya Tabiri* (trc. Tüba Erkmen), İstanbul 2005, s. 17-31, 68; Cemal Kafadar, *Kim Var İmiş Biz Burada Yoğ İken*, İstanbul 2009, s. 123-191; Ramazan Hüb, *Hazreti Danya*, İstanbul 2009, s. 27; N. Bland, "On the Muhammedan Science of Tâbir, or the Interpretation of Dreams", *JRAS*, XVI (1856), s. 118-171; Kadriye Yılmaz – Kâmile Çetin, "Niyazi-i Mısri'nin Ta'bir-rât'ül Vâki'ât Adlı Tâbir-nâmesinde Rüyaların Dili", *Turkish Studies*, II/4 (2007), s. 1067-1076; M. Nazif Şahinoğlu, "Ta'bir", *İA*, XI, 603-604; Süleyman Uludağ, "Rüya", *DİA*, XXXV, 309-310; "Tâbir", *DİA*, VIII, 191.

ORHAN ŞAIK GÖKYAY–VİLDAN S. COŞKUN

TABL

(bk. DAVUL).

TABLHÂNE

(طبلخانه)

İslâm devletlerinde askerî-resmî mûsiki takımı ve teşkilâtı.

Tablhâne (mehterhâne, nevbethâne, nakkârehâne) coşku ve kahramanlık duygularını ifade eden mûsikiyi, bunu icra edenleri ve bunların bulunduğu yeri ifade eder. Mûsiki takımı için İslâm devletlerinde tablhâne ve nakkârehâne, Selçuklular'da tablhâne ve nevbethâne tabirleri geçer. Osmanlılar'da ise tablhâne, nevbethâne, mehterhâne ve mehterân-ı tabl ü alem sözleri kullanılır. Kös, davul, nakkâre gibi vurmali; surnây (zurna), nefir ve boru gibi üflemlerli çalgılardan oluşan bu mûsiki takımı yüksek sesle ve hareketli, coşkulu bir tarzda mûsiki icra ederdi. Osmanlı döneminde bu sınıfta görev yapan kişiye "mehter" adı verilir.

Ortaçağ öncesinden itibaren sefere çıkan ordularda yüksek sesli çalgıların kul-

lanıldığı bilinmektedir. İslâm öncesi Türk devletlerinde davul, boru vb. aletlerle tuğ ve alem "tuğ" kelimesiyle karşılanmaktaydı. Emevîler, Abbâsîler, Karahanlılar, Hârizmşahlar, Gazneliler, Memlükler, İlhanlılar ve Selçuklular gibi İslâm ve Türk-İslâm devletlerinde tablhâne mevcuttu. İslâmiyet'ten önceki Türk devletlerinde ve daha sonra müslüman devletlerde tablhâne bilhassa hükümdarlık alâmeti diye kabul edilmiştir. Bağımsızlık ve güç ifadesi olarak hükümdarlar bağlı devletlerle beyliklere tablhâne gönderirlerdi. Anadolu Selçuklu Sultanı III. Alâeddin Keykubad'ın Osman Bey'e tabl ve alem yollamasıyla ilgili tarihî gelenek de bunun bir yansımasıdır. Tâbi devletlere gönderilen tablhâne günde üç defa çalınabilirdi. Savaş esnasında askerleri cesaretlendirmek ve düşmanı korkutmak amacıyla kullanılan tablhâne savaş dışında sabah, ikinci ve akşam vakitlerinde devlet merkezinde ve şehrin belli yerlerinde çalınırdı. Mehterin bu şekilde kullanılması hem bir duyuru hem de işe başlama haberi sayılırdı.

Tablhâne hükümdar sarayının önünde divanhâne yanında, seferde ise otâğ-ı hümayun önünde kurulur, günde beş defaya kadar çalınırdı. Genellikle her gün namaz vakitlerine yakın zamanlarda çalan tablhâne (mehter) ayrıca çeşitli vesilelerle mûsiki icra ederdi. Devlet törenleri mehterle başlardı. Arefe divanında mehter takımı hazır olur ve duadan önce mehter vurulurdu. Bayram sabahı Osmanlı sarayında düzenlenen törende mehter takımı Adalet Köşkü'nün karşısına yerleşir ve tebrikleşme başlarken mehter çalardı. Ulûfe divanında ve elçilerin saraya girişinde de mehter vurulurdu. Halkın katıldığı büyük düğünlerde mehter görev yapardı. 1675 yılında IV. Mehmed'in Edirne'de yaptırdığı sünnet düğününde John Cove mehterin sünnet alanında hangi sıra ile yer aldığını ayrıntılarıyla belirtmektedir (Nutku, s. 79-80). Mehter, büyük yapıların inşası esnasında ve güreş, cirit yarışması gibi vesilelerle de çalınırdı. Antoine Galland, 1673'te Fransızlar'a verilen kapitülasyonların yenilenmesi üzerine büyükelçinin kaldığı yerin önünde mehter çalındığını yazar (*İstanbul'a Ait Günlük Anılar*, II, 66). Ayrıca padişah, vezirîâzam, vezirler, beylerbeyiler bir yere giderken mehter çaldırılırdı. Bu durum, hem bir devlet büyüğünün gelişini duyurma hem de mehterin etkisiyle güzel bir ortam oluşturma amacına yönelikti. Hükümdar mehterleri dışındaki tablhânelerin mûtat hârici çalınabilmesi için önceden izin alınması gerekirdi. Hü-

kümdar tablhânesinden başka vezirîâzam, vezirler, beylerbeyiler, sancak beyleri ve yeniçeri ağaları gibi üst düzey görevlilerin tablhâneleri vardı. Bunlar sefere veya gezintiye çıktıklarında tablhâneleri sancak ve alemlerinin arkasında yürürdü.

Hükümdar tablhânesi, Selçuklu ve Osmanlı dönemlerinde sarayda yetişmiş olan mîrâlem ağasının yönetimindeydi. "Emîr-i alem" (mîr-i alem) adı verilen âmirleri saray teşkilâtının üst düzey görevlilerinden biri olup Osmanlı Devleti'nde Enderun'un Has Oda Koğuşu'ndan tayin edilirdi ve teşrifatta yeniçeri ağasından sonra gelirdi. Alem mehterleri denilen sancak ve bayrak taşıyanlar tablhâne teşkilâtı içinde yer aldığından XVI. yüzyıl Osmanlı kaynaklarında "tabl ü alem mehterleri" diye geçmektedir. Mîr-i alem aynı zamanda çadır (hayme) mehterlerinin de âmiridir. Her iki müessesede Mehterhâne-i Âmire teşkilâtının çatısı altında toplanmıştır. Tablhâne köşçüler, davulcular, nakkâreciler, surnâyıcılar, nefirciler, zilciler ve alemdarlardan oluşan yedi bölükten meydana gelirdi. Bazı kaynaklarda köşçüler ve davulcular "tablzener" başlığı altında verilmiş, alemdarlar ise her zaman tablhâne içinde bir bölük olarak gösterilmiştir. Her bölükteki bölükbaşılar mehterbaşıya, o da mîr-i alem ağasına bağlıydı. XVII. yüzyılda tabl ü alem tabiri yanında mehterân-ı tablhâne ismi de rastlanır (Hezârfen Hüseyin Efendi, s. 77). Osmanlı döneminde tablhânenin yeri Topkapı Sarayı'nın kapılarında biri olan Demirkapı yakınındaydı.

Tablhâne mensubu mehterlerin sayısına dair çeşitli rakamlar verilir. Bu da padişah mehteriyle başta Yedikule olmak üzere devlet adına çeşitli noktalarda hizmet veren takımların bazan birlikte, bazan ayrı sayılmasından kaynaklanmıştır. Osmanlı Devleti'nde XVI. yüzyılda hükümdar tablhânesi 200 kişi civarında iken Evliya Çelebi XVII. yüzyılda Demirkapı'daki mehterhâne 300 kişi, buna karşılık Yedikule'deki mehterhâne 400 kişi olduğunu yazar. Ayrıca Eyüp, Kasımpaşa, Galata, Tophane, Beşiktaş, Rumelihisarı, Yeniköy Rumeliyehisarı, Beykoz, Anadoluhisarı ve Üsküdar'da, bunun yanında Kızkulesi'nde mehter çalınırdı. Buralarda görev yapanların toplam sayısı 1000 kişi civarında idi. Devlet adamlarının da mehter takımları bulunduğu göz önüne alınırsa bunların oldukça kalabalık bir sınıf teşkil ettiği söylenebilir. Uzun bir geçmişe sahip olan tablhâne II. Mahmud tarafından 1826 yılında kaldırılmıştır (ayrıca bk. MEHTER; NEVBET).